

більше рази від розміру завданих збитків. Якщо майнові збитки завдані в розмірі 1000 грн, то розмір майнової відповідальності буде 2000 грн і більше залежно від того, яку кратність установить суд [5, с. 93].

Аналогічно, є потреба в нашому випадку, посилення майнової відповідальності порушника права інтелектуальної власності з застосуванням збільшення розрахункового розміру завданих збитків на коефіцієнт співвідношення денного доходу власника права інтелектуальної власності до денного доходу порушника цих прав або співвідношення натуральних показників за день продажу, що розраховується за фактичними або середніми даними. Можна економічним експертом пропонувати інші співвідношення, застосування яких коригується в процесі судового розгляду, що суттєво просилить майнову відповідальність порушника права інтелектуальної власності. З іншої сторони, можна обґрунтувати розмір збільшення майнової відповідальності при застосуванні кратного принципу.

Література:

1. Експертиза у сфері інтелектуальної власності.– URL:<https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php>.

2. Цивільний кодекс України. Закон України № 435-IV від 16 січня 2003 року. – Редакція від 28.06.2024. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

3. Національний стандарт № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» // Офіційний вісник України. – 2007. – № 75.– ст. 2792.

4. Національний стандарт № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» // Офіційний вісник України. – 2003. – № 37 (26.09.2003). – ст. 1995.

5. Ришкова, О. В. Відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності [Текст] /О. В. Ришкова // Учен. зап. Таврич. нац. ун-та им. В. И. Вернадского. Сер. «Юридические науки». – АР Крим, 2008. – Т. 21 (60). – № 1. – С. 89–98.

ЕКОЛОГО-КРИМІНАЛІСТИЧНА БЕЗПЕКА ТА ЯКІСТЬ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Буц Іван,

експерт-криміналіст

Екологічна безпека продуктів харчування – одна з найважливіших проблем сучасної економіки. І при цьому серед основних прав

громадян важливе місце займає право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена (ст. 50 Конституції України). Ця норма є важливим елементом системи конституційно-правових гарантій забезпечення не лише особистої безпеки громадян, а й прав громадян на екологічно чисті та безпечні продукти харчування.

Закон України «Про безпечність та якість харчових продуктів» від 23.12.1997 р. (із змінами та доповн.) визначено правовий порядок забезпечення безпечності й якості харчових продуктів, що виробляються, знаходяться в обігу, імпортуються, експортуються. Цей Закон вказує на необхідність розроблення нових вимог до безпеки й якості продукції, адже й досі основним нормативним документом з якості продукції є застарілі «Медико – біологічні вимоги до якості і безпеки харчових продуктів», розроблені та затверджені у 1989 р.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів», безпека харчових продуктів – це стан харчового продукту, що є результатом діяльності з виробництва та обігу, яка здійснюється з дотриманням вимог, встановлених санітарними заходами та технічними регламентами, забезпечує впевненість у тому, що харчовий продукт не завдає шкоди здоров'ю людини (споживача), якщо він спожитий за призначенням; обов'язковими параметрами безпечності є науково обґрунтовані та затверджені у встановленому законодавством порядку параметри (санітарні норми), недотримання яких у харчових продуктах може призвести до шкідливого впливу на здоров'я людини [1].

Одним із основних принципів державної політики в галузі харчування населення є положення про те, що харчування повинно сприяти захисту організму людини від несприятливих умов довкілля. А також потрібно звернути увагу на необхідність захисту людського організму від негативного впливу навколишнього середовища за допомогою якісних і безпечних продуктів харчування, оскільки споживання здорової їжі сприяє підвищенню стійкості організму до негативного впливу різних видів забруднювачів.

На сучасному етапі науково-технічного прогресу та поширення новітніх технологій, а також сфер їх застосування невід'ємною складовою екологічної безпеки стає біологічна безпека при поводженні з генетично-модифікованими організмами (далі – ГМО).

Розповсюдження ГМО є однією з найбільших складних проблем не тільки екологічної, а й державної безпеки України. Небезпека ГМО

полягає в тому, що наслідки їх впливу на навколишнє середовище, на людину, її життя та здоров'я досі не вивчені. Ні в Україні, ні в цілому світі немає переконливих свідчень безпечності ГМО для всього живого, особливо при довготривалому вживанні.

Закон України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» не є досконалим, оскільки декларативно гарантує людині право на безпеку продуктів харчування. Адже у цьому законі взагалі не згадується про можливі ризики від використання генетично модифікованої продукції. Більш того, до нього не ввійшли важливі положення про необхідність маркування цієї продукції, хоч і тлумачиться поняття «неправильне маркування». У цьому полягає порушення ст. 50 Конституції України, відповідно до якої «людина має право знати, що вона споживає».

Загострення проблеми якості та безпеки продуктів харчування пов'язане з поширенням ГМО і продуктів (у тому числі харчових), що отримуються на їх основі. На думку деяких цивілістів, цим зумовлюється необхідність формування та закріплення в законодавстві презумпції недоброякісності та небезпечності таких продуктів. Будь-які продукти харчування, що містять у своїй основі ГМО, повинні вважатися небезпечними для споживання, поки не буде доведено протилежне. Ця позиція заслуговує на підтримку, оскільки тісно пов'язана із змістом такої еколого-правової категорії, як «екологічний ризик», що, у свою чергу, розкривається через поняття «еколого-небезпечні речовини» та «негативні для довкілля наслідки».

Проведені науковцями експериментальні дослідження, показали, що у лабораторних тварин, які вживали генномодифіковану (далі – ГМ) сою, мали місце патологічні зміни печінки, нирок, травного тракту, репродуктивних органів, спостерігався високий рівень смертності потомства.

Реакція на ГМ-продукти є різною. Наприклад більшість споживачів у США позитивно ставиться до генної інженерії. Противники технології рекомбінантної ДНК, яких біля 30% у Європі і 13% у США, вважають що вона є не лише ризикованою, а й морально неприйнятною [2].

Спектр вживання ГМО в продуктах харчування досить великий. Це можуть бути м'ясні і кондитерські вироби, до складу яких входить соєвий текстурат і соєвий лецитин, також плодоовочева продукція, наприклад консервована кукурудза.

Основний потік генетично модифікованих культур складають ті, які ввозяться з-за кордону: соя, кукурудза, картопля. Вони потрапляють до нас на стіл або в чистому вигляді, або як добавки в м'ясних, рибних, хлібобулочних і кондитерських виробах, а також дитячому харчуванні.

Наприклад, якщо до складу продукту входить рослинний білок, то це, швидше за все соя, то існує велика вірогідність, що це генетично модифікована. Аспартам, що міститься в газованих напоях, жуйках, кетчупах та іншому, може бути вироблений за допомогою ГМ-бактерій і є генетично модифікованим.

На жаль, на смак і на запах присутність ГМ-інгредієнтів визначити неможливо – виявити ГМО в продуктах харчування дозволяють лише сучасні методи лабораторної діагностики.

Для визначення юридичних критеріїв екологічної безпеки продуктів харчування необхідно проаналізувати відповідне законодавство. Так, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р. серед показників екологічної безпеки виділяє норматив гранично допустимого вмісту шкідливих речовин у продуктах харчування (ст. 33), а Законом України «Про безпечність та якість харчових продуктів» закріплено визначення безпечності харчового продукту (ст. 1) серед основних ознак якого виділена необхідність дотримання вимог санітарних і технічних нормативів при здійсненні діяльності з виробництва й обігу харчових продуктів [1]. Крім того, через дотримання затверджених у встановленому законодавством порядку санітарних нормативів ця норма визначає обов'язкові параметри безпечності, недотримання яких у харчових продуктах може призвести до шкідливого впливу на здоров'я людини. Тому дотримання передбачених чинним законодавством нормативів можна розглядати як юридичний критерій екологічної безпеки продуктів харчування.

Аналіз чинного законодавства з огляду на якість продукції, у тому числі безпечність сільськогосподарської продукції, продовольства і сировини свідчить про необхідність розмежування «правового поля» для забезпечення виробництва екологічно чистої продукції, продовольства, сировини. Це правове поле органічно об'єднує законодавство про стандартизацію, сертифікацію продукції, продовольства, сировини, законодавство про їх виробництво і збут з одночасним захистом прав споживачів. І. Бакай акцентує увагу на необхідності принципово нового підходу законодавця до визначення поняття «якість» та його уніфікація, оскільки правові акти містять різні поняття якості з точки зору аграрного, адміністративного, цивільного, трудового й екологічного права [2]. Він відзначає становлення стабільної тенденції гармонізації національного законодавства із загальноєвропейським про якість, безпеку продукції, про захист прав споживачів з одночасним встановленням в Україні більш жорстких вимог, ніж це має місце в деяких країнах Європейського Союзу, до безпечності продовольства, продуктів харчування.

Зважаючи на викладене, можна запропонувати: постійно оновлювати та доповнювати нормативно-законодавчу базу для оперативного технічного регулювання процесами, які прямо або опосередковано впливають на безпеку харчової продукції, проводити консультативні зустрічі-наради, обговорення із усіма зацікавленими сторонами; створити законодавчі умови, які би дозволяли надавати науково обґрунтовану публічну інформацію щодо безпечності продуктів харчування усім зацікавленим особам, зокрема споживачам; розробити національний план, програму контролю безпечності, що супроводжувався систематизованими звітами про виконання; запровадити дієву систему контролю харчових продуктів в Україні або створити єдиний орган з контролю, як це відбувається в економічно розвинених європейських країнах.

Література:

1. Про безпечність та якість харчових продуктів Закон України від 23.12.1997 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2011_02_03/Z970771.html (Дата звернення: 24.07.2024р.).

2. Державне регулювання належної якості та безпечності харчових продуктів №2. URL: <http://1snau.ru/derzhavne-regulyuvannya-nalezhnoi-yakosti-ta-bezpechnosti-xarchovix-produktiv-2/> (Дата звернення: 26.07.2024р.).

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Василенко Олена,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри правничої лінгвістики
Національної академії внутрішніх справ*

Однією із значущих галузей сучасної лінгвістичної науки, яка швидко розвивається і відповідає на запитання стосовно системи кримінального правосуддя, є криміналістична лінгвістика. Криміналістичну лінгвістику визначають як розділ прикладної лінгвістики, що розробляє і досліджує методи атрибуції текстів сучасних документів з метою використання отриманих результатів у слідчих діях чи судочинстві. Сьогодні криміналістична лінгвістика передбачає застосування лінгвістичних знань і методів до юридичних і кримінальних питань, і використовується багатьма різними експертами